

KONYA BASIN TARİHİ ÜSTÜNE SEYİT KÜÇÜKBEZİRCİ İLE SÖYLEŞİ

Bu söyleşi, Selçuk Üniversitesi Televizyonu olan ÜNTV'de 19 şubat 1999 tarihinde yapılmıştır. Konya ve özellikle basın tarihimiz için ilgi çekici açıklamaları içeren yaklaşık iki saatlik oturumun arşivde kalmasını uygun bulmadık.

Konya'nın değerli kültür adamlarından Seyit Küçükbezirci, ömrünün kırk yılını basına vermiş bir yazardır. Lise çağından itibaren basının içinde yer almış, değişik kademelerde kültür ve sanatımıza, fikir hayatımıza katkıda bulunmuştur. Konya Türküleri "Issız Yuvalar", Türkler de Bulutları Sağabilir, Köy Kooperatifleri Kalkınma Rehberi, Yapı Kooperatifleri Rehberi, Tarla ve Havuz Balıkçılığı gibi kitapların; folklor, röportaj dizi yazılarının ve binlerce günlük yazının kalemsörüsü olan KÜÇÜKBEZİRCİ; 1958'den günümüze, basın-fikir-sanat hayatının içindedir. Halen, Konya Fikir Sanat Kültür Adamları Derneği Başkanı da olan Sayın KÜÇÜKBEZİRCİ'nin birikiminden faydalanmak istedik.

KÜÇÜKBEZİRCİ, ile S.Ü. İletişim Fakültesi Öğretim Üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Caner ARABACI'nın bu sohbeti, aynı fakültenin Araştırma Görevlilerinden İbrahim TORUK tarafından deşifre edilmiştir.

ARABACI: İyi akşamlar efendim. Konya'nın kültür tarihimiz, medeniyetimiz içinde önemli bir yeri var. Ama bu akşam biraz daha özelleşerek Konya üzerinde durmak istiyoruz. Basın tarihimiz, gazetecilik ve matbaa hareketleri ile ilgili de Konya'nın geçmişimizde önemli bir yeri var. Biraz az araştırılmış da olsa önemli yerini bulmalı diye düşünüyoruz. Bu konuda da Konya basınının üstadlarından değerli kalem erbabı, folklorcu, yazar hangi birini söyleyeyim, edebiyatçı aynı zamanda kooperatifçilik alanında başarılı çalışmalar yapmış bir konduğumuz var. Onunla 60'lı yıllar Konya basını üzerinde durmak istiyoruz.

Efendim Seyit Küçükbezirci'den söz ediyorum. 1942 yılında Konya'da doğmuş. Konya'nın eski mahallelerinden Araplar'da gözlerini dünyaya açmış, aslen Sarıcalar Köyünden. Onu da şunun için andım Sarıcalı Hacı Veli Ağa'nın torunlarından ki, Hacı Veli Ağa da son dönem tarihimiz için önemli bir şahsiyet. 1958 yılında ilk defa kalemsör olarak basınımıza çıkmış ve 1958 den 1999'a kadar 40 yılı aşkın bir süredir kalemi elinden düşmemiş ve daha nice yıllar böyle devam etmesini temenni ediyoruz. Seyit Bey'in basın hayatımıza ilk defa Konya folklorunu tefrikalar halinde araştıran uzun yazı dizileriyle çıktığını görüyoruz. Daha sonra bunu günlük yazılar, makaleler, başyazılar, mini araştırmalar ve röportajlar takip etmiş. Konya'nın türkülerini, masal, hikaye, mani velhasıl Konya ile ilgili herşey onu ilgilendirmiş, Konya ile ilgili hiçbirşeyi gözardı etmemiş. Bu yö-

nüyle de Türk kültürünün önemli bir parçası olan Konya'nın önemli bir aydını olmuş. Kitaplarından, dizi yazılarından ayrı ayrı bahsedemeyeceğim. Bir başka zaman bunları özellikle değerlendirmek istiyoruz.. Efendim hoş geldiniz.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Teşekkür ederim. Sağ olun.

ARABACI: Konya, basın tarihimizde önemli bir yere sahip diye söze başlamak istiyorum. Tabii bizim basın tarihimiz de meşhurdur. İlk gazete "Takvimi Vekâyi" deriz. Bu gazete aslında resmî bir gazetedir. 1831'lerde açılmış, yalnız buna gelmeden önce işte yüz yıl evvel matbaa kurulmuş.. Matbaa kurulduktan yüz yıl sonra ilk gazete çıkmış deriz. Matbaa ile ilgili yanlışlarımız var tabii. 1490'lı yıllarda bizde matbaa var. Gayri müslimlerin elinde. Bunu Adnan Adıvar'ın "Osmanlılarda İlim" kitabından öğreniyoruz. Konya'da ilk matbaa Burdur'lu Ahmet Tevfik Paşa tarafından 1867'lerde kurulmuş. Yaklaşık 132 yıllık bir geçmişi var. Konya'da matbacılığa litoğrafya makinasıyla başlamışlar. Bir çeşit taş baskı. Ayrıca ilk gazete çıkmış o da bir resmi gazete. Siz bunlara güzel yorumlar getireceksiniz. Şimdi bizde yenilikler genelde resmi kanallardan geliyor. Konya'nın ilk gazetesi "Konya" resmi bir gazete; ve matbanın gelişinden 3 yıl sonra çıkmaya başlamış, 1870'de. Ben sizden 60'lı yıllardaki çalışmalarınıza geçmeden Millî Mücadele dönemiyle ilgili olarak anlattığınız çok hoş ve

güzel hatıralar vardı. Konya basınının "dününe" bir atıf olsun diye bu hani tek kolla çalışan 1920'li yılların Büyük Taarruz öncesinin Konya basınından bir iki hatıra dinleyebilir miyiz? Böylece konumuza giriş yaparız. Buyrun efendim.

KONYA BASIN TARİHİ ZENGİN, İLGİNÇ VE DERİNLİĞİ OLAN BİR TARİH

KÜÇÜKBEZİRCİ: Caner Bey, Konya basın tarihi konusunda derinlemesine ve çeşitli boyutlarda araştırmalar çok az. Dr. Mehmet Önder'in elimizde "Konya Matbuatı tarihi" diye Konya basınının ve matbaalarının kuruluşundan 1949 yılına kadarki süreç içerisindeki gazete ve dergileri künyeleriyle veren kitaptan başka bir kaynak yok. Bazı araştırmacılar, bir dönem dergileri üzerinde bazı araştırmalar yapmış; galiba Bülent Varlık gibi. Konya basın tarihi içerisinde önemli yeri olan gazete ve dergilerin bibliyografik künyelerinin yapılması dönemlerinin fikir ve kültür hayatına neler getirdikleri konusunda İletişim Fakültesi'ndeki uzmanlara ve öğrencilere araştırma konusu olarak verilir bu konudaki araştırma eksikliği kapatılabilir. O zaman bu araştırmalar yapıldığında görülecek ki sıradan bir basınla karşı karşıya değiliz. Siz iyi bilirsiniz, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde Osmanlı İmparatorluğu'nun gerilemesinde 1. ve 2. Balkan, Çanakkale ve Kurtuluş Savaşlarına gelinceye kadarki dönemde Konya'da çok yoğun bir aydın hareketi var. Konya'daki aydın hareketi, iki kaynaktan besleniyor. Birincisi İstanbul hükümetine ve politikasına karşı çıkan aydınlar; ki, bunların hemen hepsinin sürgün yeri Konya'dır. Bunlar Konya'da kalıyorlar ve buranın aydınlarıyla kaynaşıyorlar, birlikte dergiler çıkartıyorlar. Şimdi asıl altını çizmek istediğim nokta şu, demin söylediğiniz ilk Konya resmî gazetesinin yayımlandığı tarihte Kurtuluş Savaşı'nın başlangıcında Konya gazete ve dergilerindeki gazetecilerin ve yazarların listesini yaptığımız zaman göreceğiz ki, İstanbul'un, Babıali'nin ünlü basın, sanat ve fikir adamları sürgün ya da gözetim cezasından dolayı Konya'dalar. Onun için Konya'daki basın kaliteli. Buradaki yerel düşünürler ve yazarlar kaliteli, İmparatorluğun çeşitli yerlerinde yaşamış, fikirlerinden dolayı, birçok sanat ve kültür adamı geliyor.. İşte bunlar bu dönemde incelenmelidir.

ARABACI: Ki, Namdar Rahmi, "Kitapları-

mın Hikâyesi"nde bunlardan bahsediyor, bu insanlardan nasıl yararlandıklarını anlatıyor.

KURTULUŞ SAVAŞI'NDA İKİ KAHRAMAN GAZETE

KÜÇÜKBEZİRCİ: Evet, Kurtuluş Savaşı sırasında öteden beri bazı konferans ve yazılarımda Konya'nın ve Konyalıların bu savaşa karşı çıktıklarını kesinlikle kabul etmiyorum. Gerek sizin televizyonunuzda gerekse başka televizyonlarda eğer mümkün olsa da Türkiye geneline yayın yapan televizyonlarda Konyalı aydınlarla, fikir ve sanat adamlarıyla, Konya'nın gericiliğini yobazlığını, Kurtuluş Savaşı'na katılmayıp tartışabilmeyi çok isterim. İşte o tartışma yapıldığı zaman, Konya'yı savunan ve Konya'yı orta yere koyan kadronun içerisinde biz de olsak isteriz. İşte o zaman Konya basınından önemli deliller ortaya koyabiliriz. Konya'da, Kurtuluş Savaşı başlamadan önce dediğim gibi büyük bir aydın potansiyeli var. Ayrıca yerli aydınlar da kendilerini çok iyi yetiştirmişler. Genellikle öğretmen bunlar. Sizin de yaptığımız araştırmalarda görülebileceği gibi, bu insanlar öğretmenliklerinin yanında aynı zamanda fikir, kültür, sanat ve basın adamı... Nitekim onların içindeki büyük portreler, Cumhuriyet dönemini etkileyecekler. Milli Mücadele döneminde, Gazi Mustafa Kemâl, Samsun'a çıkmadan önce Konya zaten kendi arasında örgütlenmeye başlamış. Buradaki yazarlar, çizerler işgali protesto ediyorlar ve bir direnişten yanalar. Ege bölgesindeki zeybekler, efeler silâha sarılırken Konya'daki aydınlar da kaleme sarıldılar ve örgütlenmeye başladılar. Milli Mücadele döneminde burada iki tane gazete ön plana çıkar. Biri Mazhar Babalık'ın "Babalık" gazetesi diğeri de Abdülgani Efendi'nin "Öğüt" gazetesi. Babalık yerli bir gazete. Yani Konya toprağında doğmuş bir gazete. Öğüt gazetesi yerli bir gazete değil. Mustafa Kemâl, Abdülgani Efendi'yle İstanbul'da görüşür, daha mütareke dönemi içinde... İkiside Balkanlı oldukları için Konya'ya matbaasını açması Mustafa Kemâl tarafından istendiği yazılır. Abdülgani Efendi, buraya gelir ve matbaasını kurar. Gazetesini burada yayınlamaya başlar. Nitekim, bir süre gazetesini yayınladıktan sonra Konya, İtalyan işgaline uğrar. Öğüt, işgal kuvvetlerine karşı çıkar ve ülke bağımsızlığını savunur. Gazetesi zaman zaman büyük baskılara uğrar. Hatta bugünkü Muhacir Pazarı'nın orada "Söylemez'in Tekkesi" dedikleri yere İtalyanların baskısından kaçmak için sığınır. Kim-

senin girmedięi terkedilmiş bir tekkenin içeri-
sinde "Öğüt" gazetesi yayınlanmaya başlar.
Yani metruk bir tekkede, Söylemez Baba'nın
sandukasının gölgesinde.. Bence tekkede çıkan
ilk gazetedir.

TÜRK BASIN TARİHİNDE "SEYYAR GAZETE" NİN İLK ÖRNEĞİ: ÖĞÜT

ARABACI: Basın tarihimiz açısından ilginç
bir nokta.. Abdülgani Efendi' de şöyle bir his
mi vardı? Selanik'ten Afyon'a, oradan Konya'ya...
Buradan nereye gidecek? Yani Müslüman Türk insanı
Orta Asya'ya mı gidecek, geri mi dönecek? Bıçak
kemiğe mi dayandı? O tip bir hisle Milli Müdafaa
düşüncesi mi taşıyor?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Caner Bey, Abdülgani Efendi çok
enteresan bir insan.. Alim değil. Bence arif bir
insan, yazar da değil.. Abdülgani Efendi'nin yazdığı
hiçbir şey yok. Yani yazı yazmaz bir gazete sa-
hibi; ve çok enteresan bir kişiliği var. Ama dirençli,
sabırlı ve inançlı bir insan: Konya'da gazetesini
yayınlarken artık cephele teşekkül etmiştir. Ankara
güçlenmeye başlamıştır. Öğüt gazetesi; bilhassa
Mustafa Kemal'in sözcüsü gibi bir gazete. Aynı
zamanda Kurtuluş Savaşı'nın stratejisinde önemli
bir yere sahip resmi bir yayın organı gibiydi. Nite-
kim İtalyanların elinden bu şekilde tekkeye sığınarak
kurtulduktan sonra buralarda daha fazla barınamayacağını
anlar ve Türk basın tarihinde "Seyyar bir gazete"
olarak ilk örneği oluşturur. Bütün hurufat kasalarını
ve elle döndürülen makinalarını Konya garında bir
vagona yerleştirerek Milli Mücadele gereği, o tren
nereye gidiyorsa Mustafa Kemal'in dediği "hattı
müdafaa yoktur sathı müdafaa vardır, o satıh bütün
vatandır" düşüncesinden hareketle artık Öğüt gazetesi
seyyar bir gazetedir; ne Konya, ne Afyon ne de Kütahya
gazetesidir. Durduğu istasyonda yayın yapan,
sabah neredeyse orada çıkan bir gazetedir. Vatan
müdafasına koşan bir gazete. Daha sonra Gazi Mustafa
Kemal'in isteği üzerine matbasını Ankara'ya taşır.
Matbaası Ankara'ya taşınmasaydı, Abdülgani Efendi,
Öğüt gazetesini daha uzun yıllar seyyar olarak
çıkartacaktı. Gazi'nin ve Meclis'in isteği üzerine
o perişan ve çok ilkel matbaasını Ankara'ya götürür.
Eğer Meclis çağırmasa Abdülgani Efendi yine
vagonlarda gazetesini taşımaya ve seyyarlığa devam
edecekti. Bugün Konya'da, yarın Kütahya'da devam
edecekti. Ama Ankara'da matbaa lazım olduğu için
Ankara'ya gider.

ARABACI: Konya'da yayın yapan bir yerel
gazete, hem ülke bazında hem Konya'da hem
Ankara'da yayın yapıyor. İki ilde birden yayın
yapıyor... Bir ilki daha gerçekleştirmiş oluyor.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Evet seyyar bir gazete...
Babalık ve Öğüt bütün güçleriyle Milli Mücadele'nin
yanında yer alırlar. Ayrıca Konya'nın o dönemde
Milli Mücadele'ye karşı olduğu şeklindeki suçlamaları
kabul etmiyorum. Askerlikten biraz anlıyanlar bilirler.
Meydan muharebesi veren bir ordu, sırtını güvendiği
yere dayar. Kurtuluş Savaşımızda ordumuz sırtını,
Kütahya-Afyon-Eskişehir üçgeni karşısında Konya'ya
dayamıştır. "Batı Cephesi Karargahı" olan Akşehir'in
ikmalini sağladığı merkez Konya'dır. Konya bir
fabrika şehir gibi cephelelerin her türlü gıda,
giyecek, kundura vb. ihtiyaçlarını karşılıyor.
Nazım Hikmet'in o ünlü Kuvayı Milliye Destanı'nda,
"Akşehir üstünden Afyon'a giden kağnılar ve o
incecik çeneli kocaman gözlü kadınlar..." Bu
kadınlar Konya ve civarının insanları, onların
hakkını tarih önünde savunmak zorundayım,
Milli Mücadele sırasında yaptığı fedakârlıkları
inkâr edilmiş, hakkı yenmiş bir şehrin çocuğu
olarak. Akşehir üzerinden Afyon'a giden kağnı
kollarındaki binlerce kadının, Türkiye'nin uzak
yerlerinden gelmesi mümkün değildir. Tüm bölgelerimiz
Milli Mücadele'ye kendince katkıda bulunmuş;
ama Batı Cephesi'nin yükünü binlerce kadın taşımıştır.
Ayrıca bu dönemlerde Konya'da yapılan mitinglere
binlerce kadının katıldığını görüyoruz. O günlerin
Konya'sı sanırım 50.000 civarında bir nüfusa sahip.

"BATI CEPHESİ NİN KADER ARKADAŞI" OLAN KONYA GAZETESİ

ARABACI: 1923'lerde Konya'nın nüfusu 54.000
efendim.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Demek ki 54.000 nüfuslu bir
şehirde yaklaşık 20.000 kadın vardır. Yunan'ın
İzmir'in işgalini protesto mitingine; Aladdin Tepesi'nde
yapılan ve sizin kitaplarınızda da geçen mitinglere
5.000 kadının katıldığını, Öğüt ve Babalık gazeteleri
yazmışlardır. Bu açıklamalar neticesinde Konya'nın
Milli Mücadele'nin yanında bir şehir olduğunu rahatlıkla
söyleyebiliriz. Sizin üniversitenizin binlerce öğrencisinin
gözünde Konya ve Konyalı olarak yanlış bir imajımız
olabilir. Ben bu çocuklara kırgın değilim. Nasıl okuyup,
nasıl duydularsa öyle inanabilirler. Öğrenci arkadaşlarımız
şun-

ları düşünebilir; "öyleyse Delibaş isyanı neden çıktı?".. O dönemde Anadolu'da başta Albayrak olmak üzere, 810 gazete yayınlanıyordu; ve hepsi de Milli Mücadele'yi desteklemekteydi. Bu gazetelerden en önemli ikisi Konya'da çıkmıştır. Dr. Mehmet Önder der ki, Milli Mücadele'nin ve Batı Cephesinin kader arkadaşı Öğüt gazetesidir". Yani bir cepheyle özdeşleşen bir karargahın yayın organı olan gazeteler bu şehirden, Konya'dan...

ARABACI: Batı Cephesinde Yunan'ın üstüne uçaklardan atılan bildirilerin Konya'da basıldığını görüyoruz.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Tabii, yüzbinlerce bildirinin Konya'da elle çevrilen makinalarda basıldığını, bizzat bu işi yapan ustalardan dinledim.

ARABACI: Burada bir anınızı dinleyebilir miyiz?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Ahmet Bahçivan vardı. "Takva" derdik biz.. Konya basın dünyasında Yeni Meram gazetesini kuran insan olarak bilinir. Millî Mücadele döneminde 15-16 yaşlarında bir matbaa çırağı ya da kalfası.. Fakat, 2-3 insan kadar cüsseli, güçlü ve kuvvetli... Düşman üzerine atılacak milyonlarca küçük el ilânını, Mustafa Kemâl, Konya'da bastırmaya karar verir. Zaten başka yerde bastırması da mümkün değildir. Çünkü o yıllarda Ankara'da doğru dürüst bir matbaa yok ki. Abdülğani Efendi'nin o mütevazı matbaası o sebepten TBBM'ne istenir. Küçük ilânların Konya'da basımına karar verilir. Ahmet Bahçivan; "bir insanın değil, ancak bir beygirin çevirebileceği volanti benden başkası çeviremezdi, o yüzden o işi ben yaptım" diye anlatmıştı.

GAZİ MUSTAFA KEMAL'İN KONYA'DA GAZETECİLİK GİRİŞİMLERİ

ARABACI: Çok zor iş.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Gerçekten çok zor bir işmiş. Ahmet Bahçivan, "ben güçlü kuvvetli olduğum için, bu beyannamelerin volantını sen çevir" dediler. Sabaha kadar beyanname basıyorduk. Birgün sabaha yakın geriye dönüp baktığımda iki insan gördüm. Biri bakışları insanın içine işleyen, gök gözlü bir adamdı.. Diğeri ise ufak tefek bir adamdı. Yarım saattir beni izliyorlarmış, çalışırken.. O gök gözlü, gözlerinden ateş saçar gibi bakan adam, yanındaki-

ne dönerek; "bak İsmet, göreceksin böyle çocuklar olduğundan dolayı biz bu Milli Mücadele'yi kazanacağız" dedi. Ve benim omuzumdan tutarak; "devam et çocuk, devam et bu savaşı birgün kazanacağız" dedi...

ARABACI: Çok ilginç bir hatıra bu.. Pek bilinmeyen bir hatıra...

KÜÇÜKBEZİRCİ: Konya, Gazi Paşa'nın en çok sevdiği şehirlerden birisidir. Ahmet Bahçivan, Mustafa Kemâl'in o dönem Konya gazetelerinde isimsiz başyazılar yazdığını, bunlardan 8-9 tanesini kendisinin dizdiğini, fakat bu el yazısıyla yazılmış başyazıları kaybettiklerini üzümlere anlatırdı.

ARABACI: Bu çok ilginç bir iddia, Atatürk'ün 6 aylık bir boşluk dönemi var. 13 Kasım 1918'le 16 Mayıs 1919 arasında.. O dönem basınla, İstanbul'da ilgileniyor. Cumhuriyet döneminde de basınla ilgileniyor. Hatta Konya'da 1922 yılından itibaren bir gazetenin çıkarılmasını emrediyor. Halk gazetesi, Süreyya Sami Berkem'i görevlendiriyor. Finanse ediyor.

KÜÇÜKBEZİRCİ: İzin verirseniz, değinmediğim Delibaş isyanı konusunda konuşmak istiyorum. Efendim, "Delibaş isyanı" şudur: Bu isyanı incelemiş dürüst insanların dediği şudur: "Şımartılmış, kısmen kandırılmış, silâhlı-silâhsız, atlı-yaya, 500 sergerde". Şimdi, 5000 kadınıyla mitinge katılan, Batı Cephesi'nin sırtını dayadığı şehrin Milli Mücadele'ye karşı çıkması mantığa uymuyor. Ama, bu talihsiz olay olmuş.. 50.000 kişilik bir şehirde 500 kişinin eylemini tüm şehre maletmek yanlışır.

ARABACI: Bir de, orada şöyle bir durum var mı? Delibaş, o 500 sergerdeyi Millî Mücadele adına toplamamış mıydı?.. Çumra ve Alibeyhüyükü civarından...

KÜÇÜKBEZİRCİ: Elbette kesinlikle.. "Alayımı alıp cepheye gidecem" diye valiyi oyalar.

ARABACI: Vali Haydar Bey, daha sonra Vanner soyadını alan zat.. Konya Valisi olarak ona kılıç kuşatmış ve binbaşılık rütbesi vermişti..

KÜÇÜKBEZİRCİ: İşte şımartılmanın dellilerinden biri...

ARABACI: Haklısınız, hatta bir bando hikayesi anlatılır... Konya'ya girerken, Şakalağın

Konya Basın Tarihi Üstüne Seyit Küçükbezirci İle Söyleşi (147-161)

Köprüsü'nde Sanayi Mektebinin bandosu karşılar ve Delibaş öyle Konya'ya girer. Millî Mücadele döneminde zengin beldeler, sahil şeridi, Batı Anadolu, kuzey, güney hep işgal altındadır. Millî Mücadele'nin sırtını dayayacağı bir tek Orta Anadolu kalıyor, Konya kalıyor. Konya'nın hakkının yenmesinde bu konunun anlatılmaması ve duyurulmaması rol oynuyor.

Yine basın tarihimizde yoğunlaşmak istiyoruz. Sizin tecrübelerinizden ve bilgilerinizden yararlanmak istiyoruz. Ahmet Bahçıvan'ın çocukları ve torunları da bugün gazeteciliği sürdürüyorlar.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Evet, matbaacılığa ve gazeteciliğe devam ediyorlar, 3. kuşak olarak.

ARABACI: Gazetecilik genetik yapıya işlemiş diyebilir miyiz? Siz daha 20 yaşındayken gazete çıkarıyormuşsunuz. Yazı işleri müdürlüğü yapmışsınız. Ben ona dönmek istiyorum. Millî Mücadele basınının devamı olarak Şehir Postası'nı çıkardınız, ki burada ilk sayısını göstermek istiyorum. İlk sayısı 6 şubat 1962'de çıkmış. O zaman 20 yaşında bir delikanlısınız. 20 yaşında bir delikanlı bu gazetenin yazı işleri müdürlüğünü yapıyor. Şehir Postası niçin çıktı?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Caner Bey, demin Kurtuluş Savaşı'nın ünlü iki gazetesinden bahsettik. Hatta bu iki gazetenin bir "efsane" olduklarını söyleyebiliriz.

BABALIK, ÖĞÜT VE EKEKON KOLLEKSİYONLARI KONYA'DA OLMALI

ARABACI: Öğüt Ankara'ya gidiyor. Konya'da çıkıyor ama, 1923'ten sonra çıkmıyor. Hakimiyeti Milliye onun yerini alıyor. Babalık devam ediyor. Fakat maalesef tam koleksiyonun Türkiye'de yok. Ama Almanya'da olduğu söyleniyor.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Bizde bölük pörçük koleksiyonlar var. Almanya'da var olduğu biliniyor. Şimdi Şehir Postası'na gelmek istiyorum. Babalık ve Öğüt kuşağı, bir süre sonra Ankara'ya taşındığı için ki, Babalık 1950'ye kadar devam ediyor. Babalık Konya'nın en eski tarihe sahip gazetesi.. 1920-1950 arasında birçok gazete ve dergi çıkar ama Babalık kadrosu Konya'nın en önemli basın kadrosu..

1935 yılında Ekekon isimli günlük bir gazete yayınlanmaya başlar. Babalık gazetesinin yayınlanmayan bir kısım yazarları köşelerine çekilirken, yeni yetişen genç bir kadro Babalık'tan sonraki ikinci oluşumu meydana getirirler: "Ekekon" oluşumunu... "Ekekon" gazetesi, kültür, fikir sanat ve basın bayrağını 1950'lere kadar taşıyacaktır. Bu gazetenin yayına girdiği dönemde Konya'da çok güzel bir ortam var. Halkevleri var. Halkevleri "Konya" dergisini yayınlıyor. Bu dergi define değerinde bir külliyyat...

KONYA'DA ÜÇÜNCÜ BASIN DALGASI 1950 BAŞLARINDA OLUŞUR

ARABACI: Baştan sona ben bir araştırma gereği incelemiştim. Bize de çok faydalı olmuştu. Konya Halkevleri'nin "Konya" dergisi ...

KÜÇÜKBEZİRCİ: 3. büyük atılım diyelim bu harekete.. 1. basın grubunu, Babalık yılları, 2. Ekekon ve yılları 1935'te geliyor. Ekekon'la Konya dergisi; biri günlük gazete, diğeri aylık dergi olarak 1950'ye kadar Konya'nın basın-yayın ve fikir hayatını götürürler. Bu arada batıp çıkan birçok gazete ve dergi var. Ama bu ikisi 15 yıl yaşayarak, önemli bir yer ediniyorlar, kentimizin basın hayatında. 1950'lerden sonra "3. basın dalgası" geldi. 1949'da Yeni Konya ve 1950'de Yeni Meram'ın çıkmasıyla, Ekekon ve Konya dergisindeki kadrolar bu gazetelere geçerler. Yani bir bayrak yarışı gibi, bir ekol gibi... Bu arada birçok gazete ve dergiler var. Mesela Selçuk gazetesi, Muhsin Koner'in. Başlı başına incelenmeye değer Akyokuş'u var, Mengene var; çok enteresan.

ARABACI: "Özdemokrat" sizin ilk yazılarınızı yayınladığınız gazete...

KÜÇÜKBEZİRCİ: Evet, henüz ona gelmedim. Şimdi 1950 kuşağı, ekolü... Yeni Konya ve Yeni Meram var. O yıllarda Ekekon ve Halkevlerinin yayın organı olan "Konya" dergisi, o zamanın tek parti döneminin yayın organı gibi yürüyen Cumhuriyet ideolojisini taşıyan Ekekon gazetesi de kapanmıştır. Artık Konya'da Yeni Konya ve Yeni Meram dönemi başlamıştır. Demokrat Partinin iktidara gelmesiyle Konya bu iki gazeteyle devam eder. 1958'lerde ilginç bir gazete yayınlanmaya başlar, Özdemokrat gazetesi. Bu gazete tamamen genç kuşakların elindedir. Rıdvan Bülbül, Yeni Konya'da yetişmiştir. İlk şiirlerini Konya halkevi dergisinde ve ilk yazılarını Ekekon'da yayınlıyor.

dığını sanıyorum. 1958'lerde Rıdvan Bülbül deneyimli bir gazetecidir hem de 27 yaşında. Ve Özdemokrat Konya'nın yayını başlar.

ARABACI: 1949'da Rıdvan Bey'in ismi var Yeni Konya'nın kadrosu içinde... Lise öğrencisi olarak gençcik bir fotoğraf.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Evet Rıdvan Bey'in 1960'lara kadar sürecek Özdemokrat dönemi.. Konya'da, modern yazı dili, özel sayfalar ve İstanbul düzeyine yaklaşan öykü yazarları ve şairler görünmeye başlar. Ayrıca Konya'da enteritle dizilen ilk gazetedir Öz Demokrat. Konya basımına yeni bir teknoloji getirmiştir.

BİR ÇOK İLGİNÇ VE DEĞERLİ GAZETE NİÇİN YAŞAYAMADI ?

ARABACI: Öğüt ve Babalık gazetelerini anlatmıştınız. Öğüt, Milli Mücadele'de büyük başarılar gösteriyor. Fakat 1923'ten sonra çıkmıyor; Babalık çeyrek asır gidiyor. Fakat Mazhar Babalık'tan sonra o da yaşamıyor. Bunun gibi Konya'da onlarca gazete ve dergi var. Bunların bir kısmını sizin de belirttiğiniz gibi Türkiye çapında etkili olmuş İstanbul basınına besleyen değerli basın ve fikir adamları çıkarmışlar. Şunu sormak istiyorum bu gazeteler neden kapanıyor bu bir müesseseleşme problemi mi?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Caner Bey, gerçekten çok enteresan bir soru sordunuz. Bu soru sizin fakülteniz için başlı başına bir araştırma konusu olabilir. Ben kendimce cevaplamaya çalışayım: Anadolu'da veya Konya'da çok başarılı olmuş birçok gazete ve dergi neden kapanıyor? Gerçekten ilginç bir durum. Meselâ Konya'nın efsanevi gazetesi "Babalık"; uzun süre sahibinin vefatına rağmen yayınlanmaya devam etmiştir yeğenin elinde. Çünkü Mazhar Babalık'ın çocukları yoktur. Bir yeğeni var Afif Evren.. O da 1950'lere kadar getiriyor. Ekekon gazetesi de, Şevki Ergun'un ölümünden sonra kardeşi Besim Ergun tarafından bir süre götürülüyor 1950'lere kadar. Kadro sorunu İstanbul gazeteleri için de geçerlidir. Aynı kadrolar, gazeteleri devamlı götürüyor. Gazeteyi, idealist, fikir ve sanat adamları çıkarıyor. Gerçi günümüz Türkiye'sinde iş için, para kazanmak için gazetecilik başladı. Bunun da sancısını çekiyoruz. Gazeteciliğin önceki dönemlerde saygın bir yeri önemi ve konumu varken günümüzde gazeteler bir fabrika gibi görülüyor. Konya basınındaki o idealist insanların bu dün-

yadan göçmesiyle arkasından kendi ailesinden insanlar varsa, bu bayrağı taşımaya devam ediyorlar; yoksa edemiyorlar. Elbette bunun bir sebebi de müesseseleşmemek... Ama kurumlaştığı zaman da, o gazetenin ilk çıktığı andaki ruhunu taşıyabilecek kadroları da yetiştirmeleri gerekiyor. Nitekim, basın tarihimizde bazı gazeteler ilk çıktıkları çizgilerini değiştirmek zorunda kalmışlardır. Gazetelerin isimleri aynı kalsa da ilk çıktığı fikir, ideal ve düşünleri değişmiştir. Buna bir örnek vermek istiyorum. Hemşehrimiz İhsan Hınçer, "Türk Folklor Araştırmaları" dediğimiz dergiyi, 31 yıl süreyle 19 cilt halinde Türk kültürüne armağan etmiştir. İhsan Beyin 31 yıl ve 9000 sayfaya ulaştırdığı dergiyi evlatları ancak 3 sayı ile 3 ay götürebildiler ve özür dileyerek yayınlarına son verdiler.

ARABACI: Yani gazetecilik apayrı birşey.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Apayrı bir iş, apayrı bir sanat... Duyguların ve düşüncelerin tutkuların olduğu bir sanat. Yani sıradan bir iş değil.

ŞEHİR POSTASI'NIN KONYA BASIN TARİHİNDEKİ MİSYONU

ARABACI: O zaman biz Şehir Postası'na gelelim. Bu gazeteyi neden çıkardınız, hangi kitleyi hedef seçtiniz? Ne gibi amaçlarınız vardı?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Şehir Postası'nı çıkartan kişilerin ikisi de rahmetli oldu. Emin-Hayri Ergene kardeşler... Emin, büyüğüydü. Yeni Konya'nın sahipleriyle akrabalıkları vardı. Matbaacılıktan gelmişlerdi. Yani çekirdekten yetişmişlerdi. Bir gazete çıkartmak idealleri vardı. Nitekim o dönemde Rıdvan Bülbül, "Sabah" gazetesini yayınlıyordu. Ergene kardeşler bir süre Rıdvan Bey'le Sabah gazetesini yayınladı. Fakat nedense ayrıldılar. Ben o zaman 18 yaşındaydım. Yazılarım 1958 Aralığında Öz Demokrat Konya'da yayınlanmaya başlamıştı. Rıdvan Bey benim de hocam... İlk defa onun yanına gitmeye başladım. Bu uğramalar tutku haline gelmeye başladı. Yazmaya çalıştığım şeyleri götürmeye başladım. O sıralarda Ticaret Lisesi'nde okuyordum. Ünlü folklorcu ve halk kültürü uzmanı Cahit Öztelli, edebiyat öğretmenimizdi. Türk Folklor dergisinin okunmasını mecbur tutuyordu. Varlık Dergisinin bütün klasiklerini bize getiriyordu ve bunları okumakla yükümlü tutuyordu. Derlemeler yapmamızı istiyordu. Ben Cahit hocamın etkisi altın-

da kalmıştım... 15-16 yaşında kendi köyümüzde kendi mahallemizde, Konya'nın kenar semtlerinde ne bulmuşsam toplamaya başladım. Atasözleri, maniler, türkü, efsane, etnoğrafik bilgiler, sözcükler, Konya ağzı, ne bulursam topluyordum. O kadar çok toplamıştım ki, Cahit Hoca'nın karşısına birgün 5-6 kiloluk ders notlarıyla çıktım. Hocam çok şaşırıldı.. Doğrusu bu kadarını beklemiyordu, herhalde; "bütün bunları temize çek" dedi. Bu deftere "Konya Folkloru cilt 1" yazdım. Kalemle ona ayrı bir kapak yaptım Cahit Hocaya götürdüm. "Daktilo et" dedi 3 ay içinde 500-600 sayfalık o yazıları daktilo ettim. Cahit Hoca yılmadan bu çalışmam karşısında beni Öz Demokrat Konya gazetesine götürdü. Cahit Hoca, Rıdvan Beyle tanıştıyordu. Zaten bu gazetede halk edebiyatı konusunda yazıları da çıkıyordu. Öz Demokrat'ın o dönemde çok iyi bir kadrosu vardı. Cahit Öztelli'den Kemâl Or'a kadar o dönemin bütün halkiyatçı şairlerinin orada şiirleri çıkıyordu. Öz Demokrat'ın sanat sayfalarında Türkiye'nin bugünkü ünlü şairlerinin şiirleri yayınlanıyordu. Cahit Hoca, Rıdvan Bey'e "bir çocuk yetiştirdim onu buraya getirdim koskoca bir kitap yazdı. Anonsları, duyuruları yap, Konya Kültürü ve Folkloru tefrikanı yakında başlayacak diye"... Duyuru yapıldı. Ben o zaman 1958'de 16 yaşındaydım. Yazım gazetedeki tefrika edildi. Halk bilimi, folklor adına birşey bilmiyordum. Bildiğim tek şey, derlemenin nasıl yapıldığıydı. Ve öğrendiğim şeyle o kitap doğdu. 1958-59 arasında Rıdvan Bey'in gazetesine kitap tanıtım yazıları yazdım. Köşe yazısı denemeleri yaptım. Daha sonra Yeni Konya gazetesinde yazdım. Şehir Postası'na geldiğim zaman dört yıllık bir gazeteciydim. Ama Ergene kardeşler 1 ay gazeteyi bana bırakmadılar. Konya'da Metin Berberoğlu vardı. Hürriyet gazetesinin temsilciliğini yapıyordu. Muhabir olarak Konya'nın en iyi gazetecisi olduğu söylenirdi. Şehir Postası'yla çok az ilgilenmişti, o bir ay içinde. Ben daha çok Rıdvan, Bülbül'ün Öz Demokrat gazetesini örnek almak istiyordum. Öz Demokrat'ın yazı dili, haber dili, fikir sanat, şiir... Ve bilhassa Türkiye'deki birçok yazar ve şairlerin yazılarını, şiirlerini yayınlamak.... Kısaca değişik bir gazete yayınlamak istiyordum. Gazetemiz 1 ay içinde sıradan bir gazete oldu. Ben yavaş yavaş bazı yerlerini kendime göre yapmaya başladım. Gazete sahibi önce tereddüt etti. Sonra da yaptığım gazeteyi beğenmeye başladı. Metin Berberoğlu mali müşavir ve Hürriyet gazetesi muhabiri olduğu için gazeteyle fazla ilgilenemedi. Şehir Postası, artık bana

kalmıştı. Ben yeni bir kadro toplamak istiyordum. İyi yazı yazacağına inandığım bir kadro kurdum. Benden önceki dönemlerin gazete yöneticileri haber ağırlıklı olarak çalışıyorlardı. Onlar için haber herşeydi. Gazete haber için çıkmalıydı. Bir gazetede haber sayısı, gazetenin değerini ölçen bir anlayışları vardı. Hatta ustalarımız sayarlardı; birinci sayfaya kaç haber girmiş diye. 20 yaşındaki ben ve çevrem için bu çok demode bir durumdu. Bu tür bir gazetecilik ve gazetecilik anlayışı.

HABER KADAR İÇERİK DE ÖNEMLİDİR

ARABACI: Bir yenilik arayışınız vardı...

KÜÇÜKBEZİRCİ: Bizim kuşağımız yenilik arıyordu.. İçerikte yenilik arıyordu... Ben gazetenin, haberciliği yanında içeriğinin de önemli olduğuna inanıyordum. Bugün de aynı inançtayım. Yani, yalnız haberle bir gazetenin yürümeyeceğine inanırım. Eğer içerik yoksa, içerik dediğimiz konular yoksa, iç sayfalarının içinde köşe yazıları, dizi yazıları röportajlar yoksa, o gazete eksiktir. Bunlar bence içeriği oluşturur.... Fal, resimli romanlar, bulmacaları ihmal eden bir gazetecilik anlayışını bugün de tasvip edemiyorum. İçeriği kabul etmeyen gazetecilik anlayışının formunu uzun süre koruyabileceğine inanmıyorum. Onun için Şehir Postası'nın genç kadrosunda ben de vardım. Ve benim kadrom içeriğin çok önemli olduğunu iddia ediyordu. Ve, gazeteciliğin halksız olamayacağına inanıyordu. Onun için halka göre içerik kurmaya başladı. Köşe yazılarımız çok iddialı değillerdi.. Halktı bizim köşe yazarımız... Böyle bir yöntem geliştirmiştik "ne diyorlar" diye. Bir muhabirimiz, o günün güncel konusu neyse... Bu da Konya'da ilklerden... O zamanın küçük Konya'sında sokağa çıkıyordu. Sözcüleri, "kadınların pantolon giymesine ne dersiniz?" Gerçekten yapılmıştı bu soruşturma. 50 kişiye soruluyordu. Tıpkı anket gibi... Değerlendirme şeklinde değil, o elli kişinin adını yazarak iki satır söylemesini isteyerek, kamuoyu yoklamaları yapıyorduk. Bu cevapları hergün yayınlıyorduk; "vatandaş ne diyor" diye.

ARABACI: Sizin koleksiyonunuzdan; ki bunu minnetle anıyoruz. İki cilt var önümüzde.. Biz bunları taramaya çalıştık. 1962-1966' ya ait.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Evet gerçekten o çeşniyi buluyorsunuz. Bu zenginlikte bir yerel gazete-

de.. 4 sayfalık yerel bir gazete. Acaba bir boşluğu doldurdu mu Konya'da? Bu kadar süre yayınlandığına göre, bir boşluğu doldurmuş ve birşeyler yapmış olmalı... Caner Bey, birçok şeyi söylemeliyim. Beni yetiştiren, yanında çalıştığım, yanlarında birçok şeyi yapmama izin veren insanlar oldu. Onların da artık kırılacağını sanmıyorum. Çocuk saydıkları o genç artık 57 yaşında. Benim ustalarım da 65'i çoktan soladılar. Vakit daralıyor hani bir halk türküsü vardır. "Aşağıdan yukarıdan görünüyor yolun sonu" diye...Eleştirilerimizi artık yapmalıyız. Kimseyi gücendirmek kırmak için söylemiyorum. Böylece yeni gazetecilerin hata yapmalarını engellemiş oluruz.

ULUSAL BASIN ZENGİNLİĞİNDE BİR YEREL BASIN OLUŞTURMA TUTKUSU

ARABACI: "Şehir Postası bir boşluğu doldurdu" diyorsunuz.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Benim kuşağım, benim kadrom Şehir Postası'na gazeteci olarak, haberci olarak, etkin köşe yazarları olarak ve içeriği hazırlayan kadro olarak Ekekon döneminden Yeni Konya döneminden, Yeni Meram döneminden hiçbir gazeteci almadı... Hatta, "doğru mu, yoksa, yanlış mı yaptık" diye düşündüm. "Yanlış yaptık" dediğim zamanlar oldu. Ama şimdi doğru yaptığımıza inanıyorum. Çünkü o zaman, "her taş yerinde ağır" gibi, Konya'da bir beldeydi ve bu beldenin de Konya'ya göre; Türkiye çapında olmasalar bile ünlü yazarları, çizerleri, kadroları, köşe yazarları vardı. Eğer ben, yönettiğim gazetenin içerisinde, Ekekon ekolünden gelenlerle, Selçuk ekolünden gelenlerle Şehir Postası'nı çıkarttığımız zaman; ancak onların devamı olan bir gazete olacağına inanıyordum. Ama biz, yeni bir gazete olsun, kendi ayaklarıyla yürüsün, kendi kanatlarıyla uçsun; ya da batsın, ölsün düşüncesinden hareket ettik.. Ve bizim gazetelerimiz, koleksiyonlarını sizde gördünüz; Konya tarihi, fikir hayatı, folkloru bakımından sanki bir hazine. Gazetemizdeki, fikir, sanat ve folklor yazarlarının size 5-10 tanesini söyleyeyim... Konuyu araştırmak için gazetenin 18'li yaşlardaki genç kuşağına, araştırmalara ve fikir konularına fazla girmedik.

O sanatın ustalarına, gazetemizde yer verdik. Sözel gelişti İbrahim Aczi, Selçuk Es, Osman Özdemir, Hamit Macit Selekler birikimi koleksiyonumuzdadır. Bu insanların fikir yazıları, sa-

nat yorumları, folklor yazılarıyla doludur. Biz eski yazarları, başka ekolden gelmiş yazarları içerikte, belli konuların içine hapsedmiş gibi olduk. Onlar deneyimlerini, bilgilerini ve görgülerini tefrika olarak sundular...

ARABACI: En faydalı olacakları sahada değerlendirdik diyorsunuz... Nefis bir tavır bu.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Evet, ama bunun dışında, bir gazeteye, çağdaş bir gazeteye neler lâzımdı?... İstanbul gazetelerini aratmayacak bir gazeteyi çıkarmak için neler lâzım. Biz onlara öykündük. Elbette hepsini biz keşfetmedik. Biz İstanbul gazetelerinden beğendiğimiz gazetelere öykündük, onlar gibi gazete çıkartmaya çalıştık.

YÜKSEK TRAJ ÖNEMLİDİR; AMA, HER ŞEY DEĞİLDİR

ARABACI: Pekiyi, Seyit Bey.. Bu içerik zengin ve 60'lı yılların bu güzel gazetesini kaç adet çıkartıyordunuz? Ben biraz da teknik kısma doğru kaymak istiyorum. O konuda da bilgi verseniz; trajınız ne kadardı? Yerel gazete olmanız bizim için çok önemli bir durumdur. Neler söyleyeceksiniz.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Traj konusunda çok yanlış değerlendirmeler yapılıyor. Bizim öğrencilerimiz, halkımızın düşüncesinde falan gazetenin milyonlarca satması göreceli birşeydir. Yani "çok satan, çok basan değerlidir; az satan az basan kötüdür", değersizdir şeklindeki değerlendirmeleri çok hatalı buluyorum. Dünyada öyle dergiler var ki... Avrupa'da bile 1850-2000 basan dergiler vardır. Fakat bu az sayıdaki dergi krallara, başbakanlara, cumhurbaşkanlarına devletin ve bürokrasinin en tepesine gitmektedir. Bunlar fikir sanat, kültür dergileridir. Bu dergilerin ağırlığı vardır.

Oysa bir bulvar gazetesinin belki milyonlarca traji vardır. Ama etkisi ne ölçüdedir? Çok etkili olduğunu söylemek mümkün müdür? O bakımdan ben Konya basınının trajına hiç bakmadım.

Benim kriterlerim, fonksiyonunu yerine getirip getiremediği, koştugu kulvarda başarılı olup olmadığını. Eğer o kulvarda kendisinden bekleneni verebiliyorsa; ve o kulvarda, o beldede ülkede 300 adam varsa ve bu onlara ulaşabiliyorsa, başarılı demektir. Artık magazin satmıyor fikir satıyor.

ARABACI: Seyit Bey, günümüzle bir kıyas olsun diye sormuştum.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Şehir Postası konusuna dönüyorum.

ARABACI: Yani traj belki dediğiniz anlamda çok önemli değil, ama bir bilgi olarak tarihe mal olmuş bir basın olayını daha sağlıklı değerlendirebilmemiz için sormuştum.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Efendim bizim gocunmamız, büyük basın gibi bizim gocunmamız yoktur; dediğimiz şu... O zaman İstanbul'dan Ankara'dan, İzmir'den gelen gazetecilerden bizi aşılamaya kalkan gazeteciler oluyordu... Biz onlara diyoruz ki; o zamanın ünlü gazeteleri sen, Sabah'tansın, sen Akşam gazetesindensin tamam güzel. Konya'da sen kaç satıyorsun? Bayiin belli, Tercüman'ın yazı işleri müdürsün. Sen Konya'da Tercüman olarak 430 satıyorsun. Beni aşılamaya, benim yönettiğim gazeteyi ve gazetecileri aşılamaya kalkan insana diyorum ki, "destur", benim gazetem iki kat satıyor.

ARABACI: Çok güzel. Evet, ben cevabımı aldım.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Her taş yerinde ağırdır.

"GAZETE GİBİ GAZETE" OLMA YOLUNDA RADİKAL GİRİŞİMLER

ARABACI: Şimdi kolay olduğu için şuradan göstereyim. Bu ilk sayınız.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Bu elle dizilen.. El dizgisi. İlk "Şehir Postası"...

ARABACI: Evet ona da geçmek istiyorum, izin verirseniz. Şehir Postası kırmızı bir başlıkla yayınlanmış; hemen son sayınızı göstermek istiyorum. Şimdi son sayınızda ise, belli bir süre sonra, yalnız son sayınızı özellikle göstermek istiyorum. Başlığınız siyah. Bu siyah başlıkla çıkış en az 4 yılı aşkın bir süre devam ediyor. Kırmızı başlığı neden siyaha çevirdiniz? Herhalde yöntemlerinizle alâkalı bir durum var burada.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Caner Bey, Şehir Postası'nı kırmızı başlıkla yayınladık. Bu bir gelecekti, Anadolu'da; şimdi de böyle, gazeteler genellikle kırmızı başlıkla yayımlanır. Bizim

Şehir Postası yenilikçi bir gazeteydi. Yani dikkat edildiği zaman ya da ilgili insanlar Şehir Postası'nın içerisinde, birçok incelikleri de görecekler... Meselâ klasik Anadolu gazetelerinde sütunların arasında sütunları ayıran çizgiler vardır. Şehir Postası 1962'nin sonlarında, bir haberin içerisindeki sütunları ayıran ince çizgileri kaldırıp atmıştı. O da kendine göre bir yenilik; ve çok tartışılmıştır gazeteciler arasında... Boydan boya cetvel çizgilerini çıkarıp atıyorsunuz. Biz diyorduk ki, çirkin görünüyor. Ama Türkiye'de ilk defa, haber ve yazıların içerisindeki çizgiyi kaldırıp atan biz değiliz. İstanbul'da o çizgileri kaldırıp atan mizampajcılar, belki onların o yeniliği uyguladıklarından 3 ay sonra biz, Konya'da o yeniliği uyguluyoruz. Önce gazetenin sahibine aktarıyoruz; böyle yapacağız, diyoruz... İnanırmaya çalışıyoruz. Bütün düşüncemiz, İstanbul'u omuzundan izlemek, omuz başından izlemek. Biz bir gazete çıkarıyorduk, gazete çıkarttığınızda renge ihtiyacımız yok. Avrupa gazetelerinin pekçoklarını görüyorduk. İngiliz, Fransız gazetelerinden başlığını renkli basan gazete çok azdı. Hatta mutlaka kırmızı değil, bazı Avrupa gazeteleri, ünlü gazeteler uçuk mavi başlık basıyordu. Resmi çok az basıyordu. Renkli resmi hiç basmıyordu. Biz dedik ki, bir gazete ya gazetedir ya değildir. Kırmızı basmakla başlığı, gazete gazete olmaz. Onun için denedik, çok tartıştık, usta gazetecilere sorduk, gazete sahiplerimizle konuştuk. Trajin düşmesini göze alarak, rezil olmayı göze alarak siyah başlıkla çıkmaya başladık.

ARABACI: Trajiniz düştü mü?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Hiç düşmedi.. Asıl onu söylüyorum, hiç düşmedi. O zaman dedik ki; "çok güzel bir şey, kırmızı mürekkepten kurtulduk". "Bu kadar kâğıdın 2. defa baskıya girmesinden kurtulduk" dedik.

KONYA'DA, BELKİ DE ANADOLU'DA BENZERİ OLMAYAN BİR BASIN GİRİŞİMİ...

ARABACI: Bu önemli bir noktaydı.. Gazete gibi gazete çıkarmak işini 60'lı yıllarda başardınız. Size zaten onun için biz basınımızın üstadlarından diyoruz. Şimdi sizden alacağımız çok şey var.. Ama ben sona doğru gelmek istiyorum. 1966 yılına geliyorsunuz, bir başyazı yazıyorsunuz ve 4 gazeteyi biraraya getiriyorsunuz. Ve diyorsunuz ki, "biz Konya'da 4 ayrı

gazete olarak değil de tek gazete olarak çıkmak istiyoruz"... Tabii bu arada bazı yenilikler de yapmışsınız; meselâ, ilk entertipi getirmişsiniz... Ki, o zamanın teknolojisi yönünden çok önemli bir işi gerçekleştirmişsiniz.. Klişehane açmışsınız... Resimlerinizi kendiniz artık basılacak hale getirmişsiniz. Tabii o zamanlar ofset baskı yok. Gelişmiş bir baskı teknolojisi yok.. Pekiyi neden o günün şartlarında gazeteleri birleştirmeyi düşündünüz? Bu sebep benim için çok önemli.. Türkiye'de yerel basın, İstanbul basınının hep gölgesinde kalmıştır. Sizin bu dört gazeteyi birleştirmekte ki amacınız neydi?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Caner Bey, gerçekten sorunuz çok enteresan, hem de Konya basın tarihi açısından çok önemli. Konya basın tarihi içerisinde böyle bir olay görülmemiş. Yani 1920'lerde, 1930'larda ve 1940'larda Konya'da birçok gazete çıkıyor.. Bunların sahipleri var, yazı işleri müdürleri var. Kimse o ana kadar "gelin toplanalım, gazetelerimizi kapatıp tek gazete çıkaralım" dememiş. Konya'da bir ilkti... Önemli bir ilk...

ARABACI: Türkiye çapında da.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Ben başka bilmiyorum; olduğunu da zannetmiyorum... Çok enteresan bir olay ve ilginç bir girişim.. 30 Eylül 1966'da herkes; gazetelerin başyazarları, birinci sayfalarında diyorlar ki, "biz birleşip bir tek gazete çıkaracağız. Yarın Birleşik gazetede" diyor. Buna şunun için gittik: O zaman, Konya'daki gazeteleri yeniden sayalım: Şehir Postası, Yeni Meram, Yeni Konya, Sabah ve Işık gazetesi. Zaten Işık gazetesi birleşmeye katılmadı, kapanmıştı. Biz, o zaman Konya'nın, çok güçlü bir gazete ihtiyacı olduğuna inanıyorduk. İstanbul gazeteleri ayarında gazete çıkarmayı düşünüyorduk... Ankara ve İzmir gazetelerini bile basit buluyorduk. Bu genç yaşlı hepimizin idealiydi. O yüzden hepimiz kadrolarından, makamlarından feragat ederek, bir gazetenin kadrosu içinde yer almaya cesaret ederek birleştik. 4 gazetenin ismini bir torbaya koyduk bir isim çektik. "Yeni Konya" ismi çıktı.

ARABACI: Yeni bir isim düşünmediniz mi?

KÜÇÜKBEZİRCİ: O gün öyle düşünüldü. Keşke yeni bir isim düşünülseydi. İlk defa şimdi siz söyleyince aklıma geldi. Yeni bir isim.. Hatırlamıyorum, düşünmedik. Mevcut kadrola-

rımız Yeni Konya kadrosuna aktarıldı. 1960'dan sonra Basın İlân Kurumu'nun kurulmasıyla, 212 Sayılı Kanun dediğimiz ve bugün basın mensuplarının basın bayramı olarak kutladıkları 212 Sayılı Kanun'un çıkışı da 1961 yılında oldu. 1962'de biz bu 212 Sayılı Kanuna göre kadrolarını ve özlük haklarını alan ilk gazetecilerdik. 1960'dan sonra kadro kurmak zorunda kaldılar. Gazetecilik işinin dışında bir iş yapan insan, bu kadrolarda yer alamadı... Ekmeği, yaşantısı herşeyi gazetecilikten olması şarttı.

Kadrolarımız Yeni Konya'ya devredilmişti. Sahibi şirket adına bir arkadaş oldu. Yazı işleri müdürlüğüne birisi getirildi. Ben ve kadrom Yeni Konya ve diğerleriyle uyuşamama yüzünden gazetenin yönetiminde görev almadı. Yönetimde daha çok Sabah ve Yeni Konya ekiplerinin ağırlığı vardı. İstanbul gazetelerinden bazı gazeteciler de transfer edildi. Yazı işleri müdürlüğüne getirildiler. Birleşik Konya'da biz umduğumuzu bulamadık. Bu gazete içerik olarak İstanbul gazeteleriyle yarışacağı yerde, 1950'li ve 60'lı yılların klasik içeriğini aşamadı ve beklenen traj artışını olmadı. Hatta dört gazetenin toplam trajlarına bile ulaşamadı.

EVDEKİ HESAP ÇARŞIYA UYMUYOR

ARABACI: Rakamlarla hatırlayabildiğiniz durumu alabilir miyiz?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Tam hatırlamıyorum tirajları O zamanın baskısını tam bilemiyordum çünkü yönetimden uzaktım. Yine de 2500-3000 civarında olduğunu sanıyorum. Bugün bu birleşmenin taraftarı olan gazetecilerin biraraya gelip neden amacımıza ulaşamadığımızı konuşup bulmamız gerektiğine inanıyorum. Çünkü Anadolu'daki bu önemli gazetecilik hareketinin değerlendirilmesi yapılmalı. Bence başarısızlığımızın sebebi, mesleğe ilk başladığımızdaki ilkelerimizden uzaklaştığımız içindir. Halkın nabzını tutamadık. Sorunuza dönüyorum. Niye yerel gazeteler, dünyanın pek çok yerinde güçlüyken bizde böyle değil? Buna cevap, "Konya Birleşik Gazetesi"nin başarısızlığı içerisinde bulunabilir. Çünkü gazeteler halk için çıkarılır. Bence gazeteci olan bir insan sürekli kendisine sormalı, "ben kimin ekmeğini yiyorum". Gazete çıkartan, gazete sahipleri sormalı; gazeteci, "kimin ekmeğini yiyor"? Anadolu gazetelerinin, aşmak zorunda oldukları bir girdap olduğuna, biz 1960'da inandık. Sanki gazete, bir şe-

hir için çıkmıyor da o şehirdeki bürokrasi için çıkıyor... Yani taşra veya mahalli bürokrasiyi övmekle görevli... Devamlı onlara iltifat eden, onların uyduğunu, geldiğini, gittiğini yazan, sanki yazmakla görevli olan bir basını Anadolu'da kırıp aşamadık. Nitekim, Şehir Postası'nın Konya'da "devrimci, yenilikçi gazete" diye adı çıktı. Meselâ, Konya'daki bürokraside yer alan insanların haberlerinde isimlerinin önlerine "muhterem", "sayın" gibi kelimelerin konması için mücadele verdik. "Valimiz", "Emniyet Müdürümüz" gibi sahiplenme içeren eklerin kaldırılmasının savaşını verdik.

ANADOLU BASINININ AŞMASI GEREKEN GELENEKSEL HASTALIK

ARABACI: Bir ilke savaşı, ve ilke kararlılığı mı?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Çağdaş haber dilini, çağdaş haber sunum dilini yakalamak istiyorduk. Bu dil olmazsa halkın gözünde argo deyimle "yağcılık" yapar gibi haber dilinin, fıkra dilinin, köşe yazısı dilinin, halk tarafından cezalandırıldığına inanıyorduk. Gazetelerimiz eğer objektif olursa, kimsenin adamı şeklinde görünmezsek, prim yapabileceğimizi iddia ediyorduk. şimdi mahalli basının Konya'da, Sivas'ta gelişmemesinin sebebi budur. Bu duruma bütün yöneticilerimizin de anlayış göstermesi gerekir.

Gazete, halkın sesi, kulağı ve vicdanıdır; bürokrasinin borazanı değildir. Biz bürokrasi için gazete çıkartmıyoruz ki... Oysa bundan 5-8 yıl önce gazeteler sanki üç büyük kuruluşun sözcüsü gibi yayınlandı. Bu durumda halk, niçin gazete alsın?

ARABACI: Bu nefis bir anlayış, Buna "Kuvâ-yı Milliye" anlayışı diyeceğim. Bu anlayışı bu ruhu sürdüremedik mi diyorsunuz? Niçin "Birleşik Yeni Konya" devam etmedi, neden bu anlayışı devam ettiremediniz?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Birleşik Yeni Konya'da bir hata olduğunu sonradan öğrendik. Çünkü, herkesin gazetesi olmak isteyen bir gazete, kimsenin gazetesi olamıyor. Bu karanlığa kurşun sıkmak gibi bir durumdur... Hedefinizi bilemiyorsunuz. Toplumun içinde katmanlar var. Ekonomik katmanlar gibi... Fakat sınıfsal olmayan... Çünkü Türk toplumu, sınıfsal bir yapıya sahip değil. Ama ekonomik katmanları

var, siyasal katmanları var... Onlara gazete satılmak için o katmanlara seslenmek lâzım. Seslenen katmanların başka katmanlarla fikir, düşünce, vicdan çatışmaları vardır. Hem onun, hem bunun sevgilisi olamayız... Birisini hedef seçmek zorundayız. Sözlerim yanlış anlaşılmasın; burada "parti gazeteciliği" yapalım demiyorum, onu kastetmiyorum. Siyasi parti gazeteciliği yaptığımızda onun da yanlış olduğunu gördük. Kendi partimin Konya'da 50.000 oyu varken, en az 20.000 gazete satırız düşüncesiyle gazete çıkardık ama o partili insanların %1'ine bile gazete satamadık. Biz birleşik gazetede, halkın hepsinin duygularının, inançlarının, düşüncelerinin aynı olabileceğini, onları bir potada toplayabileceğimizi zannettik, yanlış yapmışız. 3 tane yanlışımız oldu: Bir, İçerik yanlışlığı. İki, kulvar yanlışlığı. Üç, armutlarla, elmaların toplanamayacağını bilemedik... Gazetemizdeki amacımız, tüm ekol farklılıklarına rağmen uyumlu bir ekip çıkarmaktı, tek bir kimlik çıkarmaktı... Olmadı. olamıyormuş. Farklı ekollere sahip insanlarla uyum olmuyormuş.

ARABACI: Evet önemli bir noktaya geldiniz. Siz zaten daha sonraki bir yazınızda Şehir Postası'na "ilk aşkım" diyorsunuz. O zaman, neden ilk aşkınızı öldürdünüz? Basın hayatınızdaki bu olaylara; sosyolojik, tarihi ve sosyal psikoloji açılarından yaklaşırsak, acaba ne oldu o dönemde diye sorabilir miyiz?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Birleşik gazetemizin ekonomik bir boyutu vardı. Kadrolarımızı biraraya getirdiğimizde, masraflarımız azalacaktı. Basın ilân Kurumu'nun, 212 Sayılı Kanun'un ağır kadro şartları, tek kadroya inecek; o kadroyu %50 oranında artırıp 212 sayılı Basın Kanunu'nun ilgili yönetmeliklerine uygun bir kadroyla ekonomik tasarruflar yapmayı düşünmüştük... Ve o tasarruflarla yatırımlar yapacaktık. Konya'da bir daha hiç gazete çıkmaz diye düşünüyorduk. Ama Konya'da bir gazete daha çıktı 1968'de, Birleşik gazetenin yanında "Anadolu'da Hamle" isimli. Böylece iki gazete oldu. Gazetede fikir uyuşmazlığı oldu. İstenilen gazete çıkmadı. Tiraj artırılamadı, eski gazetelerin biraz daha fazla sayfalısı oldu, gazetemiz.

TELEVİZYON EKMEKSE, GAZETE SUDUR

ARABACI: Halbuki, İstanbul basınında bu deniyor. Yazar kadrosuna değişik görüşteki fikir adamları, kalemler alınıyor... Böyle bir

deneme yapılırsa başarılı olur mu?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Daha önce anlattığım gibi, gazetenin birleşme kararından sonra, Şehir Postası'nın son veda sayısındaki başyazımdan sonra, birleşen ekibin oluşturduğu yönetimde yer almadım. Toplantılarına katılmadım. Sadece o gazetede, kadrom, özlük haklarım devam etti. Ben o ekibin içinde olsaydım gazeteyi o şekilde, o içerikte yayınlamazdım. Ben daha önce, "bir Anadolu gazetesinin içeriğinde şunlar bulunmalı" dediğim ve olumlu sonuçlarını gördüğüm bir içerikte götürürdüm.

ARABACI: Sizin tespit ettiğiniz içerik neydi?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Ben bir gazetenin sadece haber için alındığına katılmıyorum. Gazete bir bütündür. Haber, bu bütünlüğün önemli bir parçasıdır. Haber, yorum, köşe yazıları, magazin, hikâye, roman, öykü, bulmaca vb. öğeler bu içerikte bulunmalıdır. Bence bu unsurları içinde bulunduran gazete, gazetedir. Ayrıca televizyon ilk çıktığında, gazeteleri öldüreceğinden korkulmuştu. Ben buna inanmıyordum. Gazeteleri, televizyon öldüremez; bu görüldü. Fakat gazete yöneticileri, bir kusur arıyorlarsa suçu kendilerinde aramalılar. "Gazete gibi gazete", dolu dolu gazete verirlerse gayet iyi de satarlar. Sözgelışı televizyon bir "ekmek" ise gazete "su"dur. Her ikisi de gereklidir.

GAZETECİLİK BİR TUTKUDUR, BİR YAŞAM BİÇİMİDİR

ARABACI: Siz yazmaya, aklınıza ifade etmek istediğiniz bir düşünce geldiği zaman, bir çeşit hamile kalma gibi bakıyorsunuz. Yazma, hamlini va'z etme gibi, benim için tabii ve mecburi bir şeydir diye bakıyorsunuz ve bence harika bir değerlendirme.. İnsan duygularını ve düşüncelerini açık yüreklilikle ifade etmeli... Bu topluma, insanlara ve kendinize olan bir saygının da neticesi. Peki, Birleşik Gazetede bulunmadığınız dönemde yazma işini ne yaptınız?

KÜÇÜKBEZİRCİ: O gazetede bir çok arkadaşla derin fikir ayrılığım vardı. şimdi onların çoğu rahmetli oldu. Onların isimlerini burada vermeyeceğim. Bu nedenlerle ben birleşik gazetede köşe yazarlığı yapmadım. Birleşik Gazete'deyken çok genç olmama rağmen, daha önce bir gazetenin başyazarı ve genel yayın müdürüydüm. Fakat ben Birleşik Gazete'de kö-

şe yazarlığı yapmadım. Zaten yapmam da istenmedi.

ARABACI: Peki, yazmadan nasıl durdunuz? Ben onu merak ediyorum. Veya yazdınız da evde mi biriktirdiniz?

KÜÇÜKBEZİRCİ: O dönemlerde kendime yeni bir uğraş bulmuştum. Türkiye'de "kooperatifçilik hareketi" doğmaya ve gelişmeye başlamıştı. Ben o dönemde Yeni Konya'nın yazı kadrosundayken "Türk Çiftçisi" diye köye yönelik, köyde çıkan, aylık bir gazete çıkardım. Konusu köy sorunlarıydı; yönetimi de köydeydi. Daha sonra "Sarıcalar" diye bir gazete çıkardım. Çok küçük bir gazeteydi. Bir Konya gazetesinden 15 tane "Sarıcalar Gazetesi" çıkabilirdi. Birleşik Konya gazetesinde gazetecilik ideallerimi bulamadığım için 1968 yılının Temmuz ayında istifa ederek ayrıldım. O günlerde "Anadolu'da Hamle" gazetesinin kadro sıkıntısı vardı. Onlara destek vermeye karar verdim. Şehir Postası'nı Yeni Konya'ya taşımıştım; orada kaybolacağını düşünerek başka bir eve taşınmaya karar verdim. O gazetede yani Anadolu'da Hamle'de yazı işleri müdürlüğü ve başyazarlık yaptım, kısa bir süre; daha sonra askere gittim.

GAZETE FOTOĞRAFSIZ OLMAZ; AMA FOTOĞRAFI DOĞRU KULLANMALI

ARABACI: Sizin gazete birleşmenizi düşünürken aklıma partilerin siyasi koalisyonları geldi. Olayın kültürel, sosyal ve siyasi boyutları var. Zaten toplumu tek boyutlu olarak değerlendirmemek gerekiyor. Ben yine Şehir Postası'na dönmek istiyorum. Bu gazeteyi taradığımızda bol resimler kullandığınızı görüyoruz; klişehane açtığınızı öğreniyoruz. Peki, daha önceki sayılardaki o bol resimleri nereden elde ediyordunuz? Gazetecilik tarihimize bir katkı olsun diye soruyorum.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Çok güç şartlar altında, imkânsızlıklar içinde çalışıyorduk. İstanbul gazeteleriyle Anadolu'da yarışmak istiyorduk. İstanbul gazetelerinin kullanmadığı ya da kullanıp da bir kenara attığı klişeleri, kiloyla satın alıyor onları, tebeşirliyorduk. Tebeşirlenince klişeler tanınıyor ve biz de onları değerlendiriyorduk. Öykü, şiir, roman yazarlarımız o klişelerdeki resimlere uygun öyküler, şiirler yazıyorlardı. Ayrıca şimdiki bilgisayarlarda bir yeri okla vurgulayabiliyorsunuz. Klişelerden oklar

yaparak haber başlıklarını vurgulamak istiyorduk. Görsel güzelliği sağlamak ve sağlam vurgu yapabilmek için.

ARABACI: Tebeşirlemek ne demek? Açıklar mısınız?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Tebeşirlemek, klişeyi tebeşirle boyadığımızda sanki baskıdaki haliymiş gibi net bir şekilde ne olduğu ortaya çıkar. Biz de klişedeki o resmi ilgili yerlerde kullanırdık. Tebeşir sürülmezse çinko levhada ne olduğunu anlamak mümkün olmadığı için tebeşirlerdik.

ARABACI: 1966'dan sonra ilk klişehaneyi açtınız. İstanbul'dan klişe ithalini durdurdunuz mu?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Caner Bey, çok ilginç bir soru sordunuz. Resim yayınlamak istiyorsunuz; fakat, çok az resim buluyorsunuz. Klişehaneyi kurduktan sonra daha az resimli gazete yayınlıyorsunuz, bu ilginç bir durum. Tekrar başa döneceğim. Sizin öteki sorunuza döneceğim...

Neden kırmızıdan siyaha döndünüz diye soruyorsunuz. Biz gazetede arkadaşlarla tartıştık değiştirme kararı aldık. Her renk başlık olabilir. Şimdi sarı-siyah başlık var. Genç gazetecilerimiz ve diğerleri 10-20 yıl önce bile resim yayınlamış olmak için resim yayınlıyorlardı. Eğer bir resim, bir haber, resmi gerektiriyorsa resim konulur.

Resim koymak için resim konmaz. Laf olsun diye renkli baskı yapılmaz. Bir gazete yönetmeniyse renkli ve siyah-beyaz fotoğrafları karşınıza koymalısınız. Resimlerle tartışmalı, savaştığımız. Hangisinin o haberi daha iyi ifade edebileceğini kararlaştırmalısınız. Valinin, rektörün, belediye başkanının vesikalık fotoğraflarını haberde veremezsiniz. Bari o resmin arkasına bir de "Konya hatırası" diye yazsaydınız. Bu durum benim anlayışıma aykırı; sokaktaki adam askerlik hatırasını ne yapsın?

ARABACI: Güzel karikatürize ediyorsunuz... Bir resmi görev ifa eder duruma geliyor, gazetecilik mesleğinin itibarını düşürmüş oluyorsunuz değil mi?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Bir şüirden bahsetmiştim "sen alemi kör, milleti sersem mi sanırsın"... Bir gazete basıldıktan sonra, bin satarsa ona iki bin göz bakacak... Siz bir beyinsiniz, onu bin

beyin okuyacak... O insanlar haberlerinizin, yazarlarınızın altındaki hileleri sezmeyecekler mi? O zaman siz cezalandırılırsınız... O zaman gazeteniz satmaz. Bu size verilecek en büyük cezadır. Bu bir gazeteci için ölümden beterdir.

1950 SONRASININ GAZETECİLERİ ÜÇ AYRI TEKNİĞİ YAŞAYAN TEK KUŞAK

ARABACI: Bu, topluma saygının ve sadıklığın en büyük nirengi noktasıdır. Günümüzde ofset tekniği var. Hatta dijital tekniğe doğru bir kayış var. Dijital fotoğraflar çekiliyor, bilgisayarlarla mizampajlar yapılıyor, yayın haline dönüşüyor. Çok zaman geçmedi, klişe yapılan dönemden bu yana; ama, yine de sizden bu konuda bilgi vermenizi istiyoruz.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Klişede iki dönem yaşadık. El dizgisi ve entertip dönemi.

ARABACI: Siz taş baskı dönemini yaşamadınız galiba, Litografya sistemini...

KÜÇÜKBEZİRCİ: Hayır yaşamadık. El dizgisi dönemini... Hurufat yani kasadan dizme dönemini yaşadık. Hurufat, entertip ve ofset dönemini yaşadık. Şimdi bilgisayar dönemi yaşıyor. Klişede fotoğraf çekiliyor, baskı yapılıyor. Daha sonra arandızman denilen makineler var... Fotoğraf filmi, kağıda basılır gibi çinkonun üzerine çekiliyor. Bunun siyahlı, beyazlı (tramlı) yerleri var. Banyo edilip asit tramına göre şekillendiriyor. Orada negatiflik meydana geliyor. İlan-reklam, grafik, dizgiyse... Sanki diş oyar gibi makinelerle işlenip oyuluyor. Daha sonra çinko klişeden plastik klişeye döndü. O daha kısa sürede oluyordu.

ARABACI: Ben sizden bir dönem sonra İstanbul'da basın dünyasında çalışmışım. O yıllarda İstanbul gazetelerinin klişecisi Vartan Usta'ydı. Klişe 76, çalıştığım gazetenin klişehanesiydi. O yıllarda yeni açılmıştı. Manuk Melikyan isimli bu usta, bir Türkle ortaklık yapıyordu. Siz o dönemde Konya'da klişe ustasını nasıl buluyordunuz?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Usta bulmak kolay oluyordu, pek yoktu. Bizim gazetenin sahibi Ankara'dan klişeci kalfalarını ikna edip Konya'ya getiriyordu. Zaten o yıllarda Konya'da entertip baskı makinelerini kullanacak usta da yoktu. Onları da dışarıdan önemli maaşlarla getiriyorduk.

ARABACI: Peki, entertipi anlatabilir misiniz? O da günümüz için ilginç bir teknik değişim.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Entertipte bir kazan var. İçinde kurşun eriyiği su gibi doludur. Matris denilen harflerin kalıpları var Operatör denilen bir usta, daktilo gibi bir aletin başında oturur. A harfine vurduğunda depodan A harfi çıkar gelir, B harfini vurduğunda B harfi gelir; "baba" yazılmış olur. Harf olmayan, el dizgisindeki espasları (ara boşlukları) yukarıya gönderir, satırı tamamlar. Bir kolu oraya basınca, daha önce hazırladığı "baba" kalıbı, bir satır halinde üzerine kurşun püskürür ve 1 saniye sonra entertip operatörünün yan tarafına üstünde "baba" yazılı kurşun satır iner. Bu satırlar yan yana konur gazete dizilir. El dizgisinde "hurufat", yani harfler, hergün a, a kasasına; b, b kasasına gider. Tek tek dizilir. Entertipte bu yoktur. Ertesi günün gazete başlıklarını ayırır, gerisini potaya döker eritir. Kurşunu su yapar ve defalarca kullanabilirsiniz.

GAZETE GAZETEDİR; "ULUSAL" İ "YEREL" İ OLMAZ

ARABACI: Teknolojik değişimin gazeteciliği öldürmediği, aksine gazeteciliğin teknolojik değişim içinde canlı durduğu konusunda görüşleriniz var. Yani gazetecilikte teknoloji kullanılmalıdır, diye düşünüyorsunuz. Aynı şekilde televizyonculuk konusunda ve yerel gazeteciliğin gelişmesi konusunda neler düşünüyorsunuz?

KÜÇÜKBEZİRCİ: "Yerel", "ulusal" şeklindeki değerlendirmelere katılmıyorum. Gazete gazetedir. Ulusalı, yereli olmaz. Bir gazete 20.000 satış noktasında satılır. Bir diğeri 187 satış noktasında satılır. Bitlis'teki de gazetedir, Konya'daki de, İstanbul'daki de. Teknoloji hem herşeydir hem hiçbir şeydir. İnsan unsuru yanında diğer sanayi dallarından daha önemlidir. Çünkü hergün aynı başarıyı göstermek zorundadır. Bir metalurji mühendisi hergün bir dişli dökerse, 3 gün sonra 3 dişlisi olur. Oysa bir gazete mühendisinin bugün gösterdiği başarısının, yarına hiçbir faydası yoktur.

Hergün yeni bir gelişme göstermek zorundadır. Birgün önce çok başarılı olsanız bile, birgün sonraki başarısızlığınız sizi gölgelemeye yeterlidir. Ben o yüzden teknolojiyi ve makinaları çok severim. Fakat onu kullanan insan unsurunun da gözardı edilmesini tasvip etmem. Be-

nim eleştirim gazetelerin yazı kadrolarına... Onlardan seviyeli yayıncılık yapmalarını bekliyorum. Nihayetinde teknolojiyi ne kadar verimli kullanırsanız, milyonlarca baskı yapıp onu satsanız da gazetenin içeriğini oluşturan köşe yazarlarınız, ortaokul Türkçe ödevi seviyesinde yazılar yazıyor, söyleşiler yapıyorsa benim eleştirim bunlardır. Seviyesi düşük, entellektüel birikimi zayıf olan insanlara milyonlarca satan gazetelerin köşeleri teslim edilmemelidir.

ARABACI: O zaman insan unsuruna geldik dayandık.

KÜÇÜKBEZİRCİ: Teknik kadrolar, gazeteciler, fikir, kültür sanat adamları olmazsa makinalar birşey yapamaz.

TOPLUMUN EKMEĞİNİ YİYEN TOPLUMUN KILICINI ÇALMALI

ARABACI: Siz, kırk yılı aşkın bir süredir basın hayatında yer alıyorsunuz. Bir kalem üstadı olduğunuz için sizi takdir ediyoruz. Sizden gazeteci olacak gençlerimize ne gibi tavsiyeler alabiliriz?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Gazetecilik çok güzel bir sanat. Fakat benim bu meslekte çok rahat bir yaşantım olmadı. Ama, eğer mümkün olsa yine 40 yıl önceki gibi aynı şekilde bu mesleği yapar, yine bu mesleği seçerdim. Çay, simit ve sigara üçlüsüne yine takılırdım. Gazetecilik yeteneği olan insanlar, topluma çok şey verebilir. Topluma önderlik eder, haklarını korur, toplumun gözünü açabilir.

Fakat toplumun ekmeğini yiyip, başkalarına çalışan gazetecilerin etik değerlere uygun davrandıklarını hiç sanmıyorum. Gazetecilik, önemli bir kamu görevidir. Bu meslek insana sevap kazandırabilir. Bilmediğiniz milyonlarca insan için mücadele ediyorsunuz. Totaliterizm ve diktatöryaya karşı mücadele edebilecek yegane meslektir gazetecilik.... Ayrıca, hiçbir demokrasi medyasız olmaz. Bu meslek, bilinçli olarak seçilmelidir. Başka bir beklentisi olmayan inançlı, hırslı ve mücadeleci insanların mesleğidir bu.

ARABACI: Bir çeşit toplum fedailiği midir bu meslek?

KÜÇÜKBEZİRCİ: Hayır, o kadar değil. Gazetecide, bir demokrat insanın ruh hali olmalı-

Konya Basın Tarihi Üstüne Seyit Küçükbezirci İle Söyleşi (147-161)

dır. Vatandaşlık bilincine bağlı bir durumdur; kahramanlıkla ilgisi yoktur. Tüm vatandaşlar da bir gazetecidir. Gazetesi olmayan bir gazeteci... Bu mesleğin birinci şartı hırstır. İkinci şartı, kendi yaptığını beğenmemek, hergün

kendini aşmaya çalışmaktır. Kendini beğenen narsist insanların yapabilecekleri bir meslek değildir.

ARABACI: Çok teşekkür ediyoruz Seyit Bey... Oldukça değerli bilgiler verdiniz.